

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка



ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-

педагогічної роботи та інформатизації

Володимир ГАЛИК

17 жовтня 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІОКУЛЬТУРНІ ВИМІРИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА**

Галузь знань **02** Культура і мистецтво

Спеціальність **025** Музичне мистецтво

Освітньо-наукова програма **Музичне мистецтво**

Статус дисципліни – **вибіркова**

Факультет **початкової освіти та мистецтва**

Кафедра **вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва**

Мова навчання **українська**

Дані про вивчення дисципліни:

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг кредитів ЄКТС	Кількість годин						Самостійна робота	Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття								Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	лабораторні	Практичні заняття	Семинарські	Семінари				
Денна, вечірня	II	III	4/120	46	16	-	-	30	74	-	+	-	

Робоча програма складена на основі освітньо-наукової програми та навчального плану підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти доктора філософії (**42 кредити ЄКТС**).

Розробники: Ірина БЕРМЕС, доктор мистецтвознавства, професор

Ірина МАТІЙЧИН, кандидат мистецтвознавства, доцент

Погоджено гарантом освітньо-наукової програми:

Ірина БЕРМЕС, доктор мистецтвознавства, професор

Схвалено на засіданні кафедри вокально-хорового, хореографічного та образотворчого мистецтва

Протокол № 10 від 14.09. 2023 р.

Зав. кафедри Ірина БЕРМЕС

Схвалено на засіданні науково-методичної ради факультету початкової освіти та мистецтва Протокол № 4 від 27.09. 2023 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету

Протокол № 8 від 17.10. 2023 р.

1. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни: розкрити особливості впливу соціокультурних факторів на музичне мистецтво. Предметом вивчення навчальної дисципліни є музичне мистецтво в соціокультурному вимірі, об'єктом – соціокультурні фактори, які формують музичне життя, провідні тенденції музичного мистецтва.

Загальними компетентностями вивчення курсу «Соціокультурні виміри музичного мистецтва» є:

- здатність до розуміння та глибокого аналізу світоглядного кола системних питань та соціокультурних явищ; аналіз міждисциплінарних процесів; реалізація власного творчо-мистецького потенціалу в наукове дослідження;
- здатність до наукового пошуку, мистецько-філософського аналізу; визначення мети, наукової новизни, завдань та стратегії дослідження.

Фаховими компетентностями є:

- здатність доцільно застосовувати новітні музикознавчі концепції, пояснювати сучасні культурні явища і процеси; усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між усіма елементами теоретичних та практичних знань музичного мистецтва.
- здатність до оперування поняттями музикознавства в контексті історичних, теоретичних та практичних знань, умінь і навичок; усвідомлення функціональних засад історії музики як наукової дисципліни в системі гуманітарних та мистецтвознавчих наук; використовувати знання про основні закономірності, сучасні досягнення у теорії та історії музичного мистецтва.
- здатність до розуміння еволюції музичного мистецтва як відображення основних тенденцій соціокультурного та історичного розвитку, самостійного здійснення аналізу особливостей функціонування музичного твору у певному соціокультурному середовищі.

Програмними результатами навчання є: володіння сучасною методологією наукового дослідження; розуміння специфіки музики як виду мистецтва, логіки розвитку музичних стилів, жанрової палітри музичних творів, проблем розвитку сучасного музичного мистецтва, усвідомлення взаємозв'язку між сферою теорії та практики музичного мистецтва; розуміння впливу світоглядних орієнтирів суспільства на розвиток музики як виду мистецтва; розуміння взаємозв'язку регіональних традицій з загальною картиною українського музичного середовища; між сферою теорії та практики регіонального музичного мистецтва.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Соціокультурні виміри музичного мистецтва» вивчається після таких дисциплін: «Філософія як досвід мислення», «Проблеми сучасного музикознавства», «Проблеми виконавського музикознавства», «Педагогіка вищої школи».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті засвоєння навчальної дисципліни аспіранти виявляють

здатність аналізувати специфіку функціонування і розвитку музичного мистецтва як соціокультурного явища, як феномену людства, що відображає багатопланову і різновекторну еволюцію духовного розвитку суспільства у всій різноманітності і взаємодії його національних форм; визначати вплив соціокультурних чинників на розвиток музичного мистецтва. Очікувано аспіранти мають

знати:

- соціокультурні функції музичного мистецтва;
- функції музичного знака як елемента музичної культури;
- соціокультурні аспекти музичної педагогіки;
- специфіку музичної мови як соціокультурного феномену;
- семіотику музичного фестивалю як форми культури;
- специфіку впливу соціокультурних чинників на розвиток музичного мистецтва;

уміти:

- виокремити найбільш значущі та характерні соціокультурні чинники, що впливають на музичне мистецтво в історичній ретроспективі;
- увиразнити місце музики в духовній культурі суспільства;
- виявити основні процеси в музичному мистецтві в сучасних умовах;
- схарактеризувати динаміку рефлексивності музичного мистецтва в залежності від змін у різних сферах суспільства;
- розкрити характер і механізм дегуманізації елітарних (у художньо-естетичному аспекті – з позиції автора) та масових (у соціальному аспекті – з позиції слухача) форм музичного мистецтва.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здійснюється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

A (90 – 100) (відмінне засвоєння навчального матеріалу) отримує аспірант, який виявив ґрунтовні знання щодо таких питань:

- соціокультурні функції музичного мистецтва;
- функції музичного знака як елемента музичної культури;
- соціокультурні аспекти музичної педагогіки;
- специфіка музичної мови як соціокультурного феномену;
- семіотика музичного фестивалю як форми культури;
- специфіка впливу соціокультурних чинників на розвиток музичного мистецтва;

а також на високому рівні продемонстрував такі уміння:

- виокремити найбільш значущі та характерні соціокультурні чинники, що впливають на музичне мистецтво в історичній ретроспективі;
- увиразнити місце музики в духовній культурі суспільства;
- виявити основні процеси в музичному мистецтві в сучасних умовах;
- схарактеризувати динаміку рефлексивності музичного мистецтва в залежності від змін у різних сферах суспільства;

- розкрити характер і механізм дегуманізації елітарних (у художньо-естетичному аспекті – з позиції автора) та масових (у соціальному аспекті – з позиції слухача) форм музичного мистецтва.

Аспірант здатний аналізувати тенденції розвитку сучасного соціокультурного та мистецького, музичного середовища; демонструє професійне ставлення до певної музичної події, стильового чи жанрового явища, конкретного музичного твору, творчого доробку та діяльності певного композитора чи виконавця в контексті історико-культурологічного підходу.

В (82 – 89) (*вище середнього рівня володіння загальними та фаховими компетентностями, практичними навичками*) отримує аспірант, який виявив глибокі знання навчального матеріалу, проте допускає незначні неточності в інтерпретації окремих положень стосовно:

- соціокультурних функцій музичного мистецтва;
- функцій музичного знака як елемента музичної культури;
- соціокультурних аспектів музичної педагогіки;
- специфіки музичної мови як соціокультурного феномену;
- семіотики музичного фестивалю як форми культури;
- специфіки впливу соціокультурних чинників на розвиток музичного мистецтва;
- виокремлення найбільш значущих та характерних соціокультурних чинників, що впливають на музичне мистецтво в історичній ретроспективі;
- увиразнення місця музики в духовній культурі суспільства;
- виявлення основних процесів у музичному мистецтві в сучасних умовах;
- характеристики динаміки рефлексивності музичного мистецтва в залежності від змін у різних сферах суспільства;
- розкриття характеру і механізму дегуманізації елітарних (у художньо-естетичному аспекті – з позиції автора) та масових (у соціальному аспекті – з позиції слухача) форм музичного мистецтва.

С (75 – 81) (*середній рівень володіння загальними та фаховими компетентностями, практичними навичками*) отримує аспірант, який добре володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому деякі помилки щодо:

- соціокультурних функцій музичного мистецтва;
- функцій музичного знака як елемента музичної культури;
- соціокультурних аспектів музичної педагогіки;
- специфіки музичної мови як соціокультурного феномену;
- семіотики музичного фестивалю як форми культури;
- специфіки впливу соціокультурних чинників на розвиток музичного мистецтва;
- виокремлення найбільш значущих та характерних соціокультурних чинників, що впливають на музичне мистецтво в історичній ретроспективі;
- увиразнення місця музики в духовній культурі суспільства;

- виявлення основних процесів у музичному мистецтві в сучасних умовах;
- характеристики динаміки рефлексивності музичного мистецтва в залежності від змін у різних сферах суспільства;
- розкриття характеру і механізму дегуманізації елітарних (у художньо-естетичному аспекті – з позиції автора) та масових (у соціальному аспекті – з позиції слухача) форм музичного мистецтва.

D (67 – 74) (*задовільний рівень володіння загальними та фаховими компетентностями, практичними навичками*) отримує аспірант, який на достатньому рівні засвоїв навчальну програму з дисципліни і при відповідях допускає значну кількість помилок стосовно:

- соціокультурних функцій музичного мистецтва;
- функцій музичного знака як елемента музичної культури;
- соціокультурних аспектів музичної педагогіки;
- специфіки музичної мови як соціокультурного феномену;
- семіотики музичного фестивалю як форми культури;
- специфіки впливу соціокультурних чинників на розвиток музичного мистецтва;
- вираження місця музики в духовній культурі суспільства;
- виявлення основних процесів у музичному мистецтві в сучасних умовах;
- характеристики динаміки рефлексивності музичного мистецтва в залежності від змін у різних сферах суспільства.

E (60 – 66) (*рівень, що задовольняє мінімальні критерії володіння загальними та фаховими компетентностями, практичними навичками*) отримує аспірант, який на елементарному рівні оволодів програмним матеріалом, виконав більшу частину навчальної роботи, але допускає суттєві помилки стосовно розуміння:

- соціокультурних функцій музичного мистецтва;
- функцій музичного знака як елемента музичної культури;
- соціокультурних аспектів музичної педагогіки;
- специфіки музичної мови як соціокультурного феномену;
- семіотики музичного фестивалю як форми культури;
- специфіки впливу соціокультурних чинників на розвиток музичного мистецтва;
- місця музики в духовній культурі суспільства;
- характеристики динаміки рефлексивності музичного мистецтва в залежності від змін у різних сферах суспільства.

FX (35 – 59) (*з можливістю повторного складання*) виставляється аспірантові, який виявив незнання значної частини програмного матеріалу, низький рівень практичних навичок, слабку волю при організації самостійної навчальної роботи, але при мобілізації зусиль здатен покращити свої результати. Доопрацювання потребують основні змістові компоненти навчальної роботи, а саме:

- соціокультурні функції музичного мистецтва;
- функції музичного знака як елемента музичної культури;

- соціокультурні аспекти музичної педагогіки;
- специфіка музичної мови як соціокультурного феномену;
- семіотика музичного фестивалю як форми культури;
- специфіка впливу соціокультурних чинників на розвиток музичного мистецтва;
- місце музики в духовній культурі суспільства.

F (0 – 34) виставляється аспіранту, який загалом не володіє програмним матеріалом навчальної дисципліни; не виконав усіх видів навчальної роботи. Художньо-естетичне мислення слабо сформоване, навички самостійної роботи виявляються на елементарному рівні або не виявляються взагалі. Не засвоєні основні змістові компоненти навчальної роботи, а саме:

- соціокультурні функції музичного мистецтва;
- функції музичного знака як елемента музичної культури;
- соціокультурні аспекти музичної педагогіки;
- специфіка музичної мови як соціокультурного феномену;
- семіотика музичного фестивалю як форми культури;
- специфіка впливу соціокультурних чинників на розвиток музичного мистецтва;
- місце музики в духовній культурі суспільства.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання знань аспірантів відбувається згідно з видами навчальної роботи, які зобов'язаний виконати кожен аспірант: **участь у семінарських заняттях; співбесіда з лектором** (перевірка компетентностей аспіранта). На основі отриманих результатів навчання виставляється **залік**. Оцінювання знань методом співбесіди з лектором визначає рівень обізнаності щодо змісту навчальної дисципліни; здатності розуміти сутність виокремлених соціокультурних проблем.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Природа музичного мистецтва

Музика як соціокультурний феномен. Структура сучасної музичної культури. Соціокультурна діяльність в галузі професійного музичного мистецтва. Культурний та соціальний аспекти поняття «соціокультурна діяльність». Соціокультурна сфера життя суспільства як підсистема його духовного життя. Музична діяльність як процес створення і виконання художньої продукції.

2. Соціокультурні фактори сучасного музичного мистецтва

Рациональне й ірраціональне як детермінанта сучасної музики. Вплив науково-технічних перетворень на музику. Соціокультурні особливості дегуманізації сучасного музичного мистецтва. Основні функції сучасного дозвілля (за працями Ж. Дюмазедьє). Комунікативний та конструктивний аспекти музичної творчості. Суб'єкти соціокультурної діяльності в музичному мистецтві. Людина як суб'єкт соціокультурної діяльності. Технологічні основи соціокультурної діяльності в музичному мистецтві.

3. Особливості розвитку сучасної української музичної культури

Становлення соціокультурної діяльності в Україні. Вплив прийняття християнства на розвиток культури (зокрема музичної) Київської Русі. Культурно-просвітницькі товариства як фактор активізації музичного життя на теренах України (кін. XIX – початок XX ст.) Засади розвитку національної музичної культури до 1991 р. Прикмети українського музичного мистецтва періоду незалежності держави.

4. Соціокультурні аспекти музичної педагогіки

Організаційні форми музичної педагогіки. Соціальні і культурні детермінанти формування особистості. Педагогічні основи соціокультурних технологій. Структура музично-педагогічного процесу. Вчитель і учень як суб'єкти педагогічного процесу. Функції музиканта-педагога. Відповідальна залежність як принцип успішного функціонування музичного колективу. Роль сім'ї в особистому та фаховому становленні музиканта.

5. Соціокультурні аспекти феномену музичної мови

Музична мова в контексті знаково-мовної теорії. Природні властивості музичної мови. Системність музичної мови. Комунікативність музичної мови в культурі. Зумовленість та двосторонність знаків у музичному творі. Музичний твір як своєрідна модель універсуму. Сучасна музична мова у комунікативному контексті.

6. Музична мова як відображення соціокультурного коду епохи

Художня картина світу і стилістичні особливості музичної мови. Музична мова як знакова система «незображального» характеру. Універсум часу в музиці. Поєднання динаміки і статичності в музичному мистецтві. Музика в соціокультурному бутті. Стилістика музичної мови. Семіосфера музичної комунікації.

7. Соціокультурні функції музичного мистецтва

Музична культура як узагальнено-художня, звукова картину побаченого, почутого, відчутого і пережитого. Музика як інструмент формування світовідчуття і світогляду особистості. Функції соціокультурної діяльності в музичному мистецтві. Експресивна, сигнально-комунікативна функції музичного мистецтва. Пізнавальна, сугестивна функції музики. Ціннісно-орієнтаційна та гедоністична функції. Інформаційно-просвітницька функція. Рекреативна функція. Культуротворча функція.

8. Семіотика музичного фестивалю як форма культури

Фестиваль як форма культури. Соціокультурні функції музичного фестивалю. Структура фестивалю: семантика, синтактика, прагматика. Характеристика музичної фестивально-конкурсної діяльності як прояву унікальної творчої соціокультурної і знаково-комунікативної системи. Міжкультурна комунікація учасників фестивального музичного проєкту. Організаційна специфіка міжнародних фестивалів. Музичний менеджмент – феномен сучасної української музичної дійсності.

Теми семінарських занять:

1. Соціокультурна діяльність як самостійна система та підсистема духовного життя суспільства.
2. Соціокультурна діяльність в галузі професійного музичного мистецтва.
3. Вплив науково-технічних перетворень на музику.
4. Суб'єкти соціокультурної діяльності в музичному мистецтві.
5. Становлення соціокультурної діяльності в Україні: історичний огляд.
6. Українське музичне мистецтво періоду незалежності держави: прикмети, засади розвитку.
7. Соціокультурні аспекти музичної педагогіки.
8. Функції музиканта-педагога.
9. Музична мова в контексті знаково-мовної теорії.
10. Сучасна музична мова у комунікативному контексті.
11. Художня картина світу і стилістичні особливості музичної мови.
12. Універсум часу в музиці.
13. Технологічні основи соціокультурної діяльності в музичному мистецтві.
14. Функції соціокультурної діяльності в музичному мистецтві.
15. Музичний менеджмент – феномен сучасної української музичної дійсності.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Розкрити особливості музики як соціокультурного явища, найбільш значущі та характерні соціокультурні фактори, які впливають на музичне мистецтво сучасності.
2. З'ясувати місце музики в сучасній музичній культурі.
3. Виявити вплив раціоналістичних, ірраціоналістичних тенденцій у творчій діяльності на сучасне музичне мистецтво.
4. Здійснити аналіз процесів розвитку музичного мистецтва під впливом технічного прогресу.
5. Розкрити характер і механізм дегуманізації як елітарних (у художньо-естетичному аспекті – з позиції автора), так і масових (у соціальному аспекті – з позиції споживача) форм сучасного музичного мистецтва.
6. Виокремити вплив глобалізаційних процесів на сучасну музичну культуру.
7. Увіразнити процес розвитку української музики як цілісного явища, виявити його національні особливості; систематизувати події української загальнодоступної музики на сучасному етапі.
8. Виокремити соціокультурний контекст музики як основи змісту музично-педагогічного процесу, соціальну мету музичної педагогіки.
9. Схарактеризувати структуру діяльності музиканта-педагога (за М. Каганом) – пізнавальна, ціннісно-організаційна, перетворювальна,

комунікативна та функції музиканта-педагога (інформаційна, комунікативна, орієнтовна, розвивальна, конструктивна, дослідницька, артистична).

10. Виокремити функції соціокультурної діяльності в музичному мистецтві.
11. Виявити соціокультурні аспекти феномену музичної мови.
12. Означити музичний твір як своєрідну модель універсуму.
13. Розкрити сутність музичної мови як елементу комунікації в сучасній культурі.
14. Розкрити експресивну, сигнально-комунікативну, пізнавальну, сугестивну, ціннісно-орієнтаційну та гедоністичну функції музичного мистецтва.
15. Окреслити значущість музичного фестивалю як універсальної форми культуротворчого процесу.
16. Виокремити та охарактеризувати соціокультурні функції фестивалю: іманентну, інтеграційно-диференціюючу, просвітницьку, естетичну, релаксину та ін.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Оцінювання знань аспірантів відбувається згідно з видами навчальної роботи, які зобов'язаний виконати кожен аспірант: участь у семінарських заняттях; співбесіда з лектором (перевірка компетентностей аспіранта); залік.

Співбесіда з лектором проводиться в кінці семестру за наперед оголошеним розкладом. Семестрова підсумкова оцінка визначається як сума балів з усіх видів навчальної роботи. Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Розподіл балів між видами навчальної роботи:

Усні відповіді	Співбесіда з лектором	Сума (залік)
60	40	+

Відповіді на семінарських заняттях оцінюються за чотирибальною шкалою. Результат за 100-бальною шкалою обчислюється за формулою $x = \frac{A \cdot K}{n \cdot 5}$, де A – сума усіх поточних оцінок за чотирибальною шкалою, включаючи оцінки «2», n – кількість цих оцінок, $\frac{A}{n}$ – середня оцінка. Якщо середня оцінка за відповіді на семінарських заняттях $\frac{A}{n} \leq 2,5$, то кількість балів x дорівнює нулю.

Залік за талоном № 2 і перед комісією проводиться у письмовій формі (контрольна форма запитань) з оцінюванням за стобальною шкалою.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

За умови навчання у дистанційній формі заняття проводитимуться в онлайн-режимі за допомогою програми Zoom для організації відео-конференцій.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні :

1. Аренд Х. Між минулим і майбутнім / пер. з англ. Київ : Дух і Літера, 2002. 321 с.
2. Білий О. Національна держава, влада й усталення інфрамистецтва. *Contemporary art – Нові території*. К.: Eidos, 2006. С.118 – 148.
3. Виткалов В. Українська культура: сторінки історії ХХ століття: монографія. Рівне: Вертекст, 2004. 640 с.
4. Гопка О. Про інституціональну систему музичного мистецтва суспільства в аспекті проблеми матеріальної і духовної культури. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2015. № 2. С. 125–130.
5. Горбенко С. Людина культури як цінність і мета виховання. *Концептуальні засади мистецької педагогіки у вищій школі* / Заг. ред. Т. Мартинюк, Н. Ігнатенко. Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2014. С. 102–116.
6. Загайкевич А. Українська електронна музика: практика дослідження. *Музика в інформаційному суспільстві: зб. наук. статей*. Вип. 76. Київ : Нац. муз. акад. ім. П. І. Чайковського, 2008. С. 39–62.
7. Зінькевич О. С. Дискусійні питання мультикультурних процесів. *Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Науковий журнал*. № 1. 2008. С. 82–89.
8. Лях В. В. Трансформації соціокультурної сфери в інформаційному суспільстві. *Культура в сучасних трансформаційних процесах*. К.: Аспект-Поліграф, 2011. С. 6–31.
9. Огієнко І. Українська культура. Київ : Наша культура і наука, 2002. 342 с.
10. Олексюк О., Ткач М. Педагогіка духовного потенціалу особистості: сфера музичного мистецтва : навч. посібник. Київ : Знання України, 2004. 264 с.
11. Пясковський І. Б. Музика в інформаційному суспільстві. *Музика в інформаційному суспільстві : зб. наук. статей*. Вип. 76. Київ : Нац. муз. акад. ім. П. І. Чайковського, 2008. С. 6–16.
12. Романенко А. Музичний конкурс як соціокультурний феномен у формуванні професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі*. 2016. № 1. С. 126–129.
13. Рудницька О. П. Світоглядна функція мистецтва. *Мистецтво та освіта*. 2001. № 3. С. 10–13.
14. Семчишин М. Тисяча років української культури. Київ : Друга ріка, 1993. 560 с.

15. Українська музична культура: від джерел до сьогодення: монографія / Упоряд. О. Сердюк, О. Уманець, Т. Слюсаренко. Харків : Основа, 2002. 400 с.
16. Філіпчук Н. Професійні функції майбутнього музиканта-педагога. *Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей*: зб. матеріалів XI Міжнар. педагогічно-мистецьких читань пам'яті проф. О. П. Рудницької. Київ, 2016. С. 255–258.

ДОДАТКОВА:

17. Долгіх Я. Музична практика фахівців музичного мистецтва крізь призму теорії соціокультурної діяльності. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2002. Вип. 51. С. 490–498.
18. Жорнова О. Суб'єкт соціокультурної діяльності: науково-теоретичне обґрунтування вимірів вищої освіти. *Філософія освіти*. 2006. №2 (4). С. 61–82.
19. Зінська Т.В. Музично-виконавське мистецтво в соціокультурному просторі України кінця ХХ — початку ХХІ століття : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 26.00.01. Київ, 2011. 18 с.
20. Ластовецька-Соланська З. Музичні цінності та потреби в сучасному культурному континуумі України : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.01. Львів, 2007. 19 с.
21. Щербина-Яковлева О. Поняття соціокультурної діяльності: філософські та культурологічні виміри. *Світогляд. Філософія. Релігія*. 2017. Вип. 12. С. 71–78.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

22. Бокань В., Польовий Л. Історія культури України. Київ: МАУП, 2002. 256 с. Режим доступу : http://chitalka.info/gp_07/gp_07index.htm
23. Кремень В. Г. Людина і світ (Матеріальна та духовна культура). Режим доступу: [http://www.djerelo.com/philosophy/84-liuduna-i-svit-kremen/...](http://www.djerelo.com/philosophy/84-liuduna-i-svit-kremen/)
24. Олексюк О., Ткач М. *Форми і методи організації музично-педагогічного процесу у вищій школі*. Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/19667481.pdf>